

POSTANOWIENIE

Dnia 16 maja 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Hubert Wrzeszcz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa M. K.
przeciwko Holdingowi Węglowemu S. A. w K.
o zapłatę,
na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 16 maja 2008 r.,
na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego
przez Sąd Okręgowy w K.
postanowieniem z dnia 4 lutego 2008 r.,

"Czy dopuszczalne jest rozpoznanie apelacji powoda od wyroku zaocznego w zakresie w jakim powództwo zostało oddalone, jeżeli na skutek wcześniejszego rozpoznania sprzeciwu pozwanego wniesionego od tego samego wyroku zaocznego w części uwzględniającej powództwo, Sąd I instancji utrzymał w całości w mocy wyrok zaoczny ?"

odmawia podjęcia uchwały.

Uzasadnienie

Uzasadniając przytoczone wyżej zagadnienie prawne, Sąd Okręgowy w K. przedstawił następujący stan faktyczny i prawny sprawy.

Powód domagał się zasądzenia od pozwanego 8 187 zł tytułem zwrotu zwaloryzowanej kaucji mieszkaniowej wraz z ustawowymi odsetkami. Sąd Rejonowy w K. wyrokiem zaocznym z dnia 22 lutego 2007 r. zasądził od pozwanego na rzecz powoda 574,80 zł z ustawowymi odsetkami (pkt 1 sentencji), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt 2 sentencji), zasądził od pozwanego na rzecz powoda 113 zł kosztów procesu (pkt 3 sentencji) i nadał wyrokowi zaocznemu rygor natychmiastowej wykonalności (pkt 4 sentencji).

Wyrok zaoczny zaskarżyły obie strony. Pozwany w sprzeciwie wniósł o uchylenie wyroku w całości i oddalenia powództwa w całości oraz uchylenie rygoru natychmiastowej wykonalności i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu. Powód w apelacji, którą zaskarżył wyrok zaoczny w części oddalającej powództwo, domagał się natomiast zmiany wyroku i uwzględnienia powództwa w całości, zgodnie z żądaniem pozwu. Wyrokiem z dnia 30 sierpnia 2007 r. Sąd Rejonowy w K. – po rozpoznaniu sprzeciwu – utrzymał w całości wyrok zaoczny w mocy. Pozwany wniósł zażalenie, skarżąc zawarte w wyroku rozstrzygnięcie o kosztach zastępstwa procesowego. Powód tego wyroku nie zaskarżył.

Sąd Okręgowy podniósł, że rozpoznanie sprawy na skutek wniesienia sprzeciwu od wyroku zaocznego ma na celu ponowne rozpoznanie zasadności dochodzonego roszczenia i odbywa się w ramach zakreślonych sprzeciwem, może więc dotyczyć zarówno całości, jak i części wyroku zaocznego. Sąd rozpoznaje zatem sprawę ponownie w granicach przedmiotowych i podmiotowych określonych wyrokiem zaocznym i wniesionym od niego sprzeciwem.

Tymczasem Sąd pierwszej instancji – zdaniem Sądu Okręgowego – z naruszeniem przepisów postępowania przy ponownym rozpoznawaniu sprawy wykroczył poza granice sprzeciwu, bowiem pozwany mógł skutecznie zaskarżyć wyrok zaoczny jedynie w części uwzględniającej powództwo. Orzekając również w zakresie oddalonego powództwa, Sąd pierwszej instancji naruszył art. 379 pkt 3

k.p.c. W chwili wydania wyroku, którym Sąd utrzymał w mocy wyrok zaoczny w całości, toczyło się bowiem postępowanie na skutek apelacji wniesionej przez powoda.

W ocenie Sądu Okręgowego wyrok Sądu pierwszej instancji z dnia 30 sierpnia 2007 r. zawiera także rozstrzygnięcie w części zaskarżonej apelacją i uniemożliwia mu rozpoznanie apelacji powoda (art. 365 § 1 i art. 366 k.p.c.). Sąd podniósł również, że zaistniała w sprawie sytuacja prowadzi do pozbawienia powoda konstytucyjnego prawa do zaskarżania orzeczeń wydanych w pierwszej instancji (art. 78 Konstytucji) i pozbawia go możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.).

Przedstawione powody uzasadniają – zdaniem Sądu Okręgowego – przedstawienie na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. przytoczonego na wstępie zagadnienia prawnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawodawca, przyznając sądowi drugiej instancji uprawnienie do przedstawienia Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego na podstawie art. 390 § 1 k.p.c., uzależnił skuteczność skorzystania z niego od wystąpienia w sprawie poważnych wątpliwości prawnych oraz niezbędności oczekiwanej odpowiedzi do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 17 grudnia 1991 r., III CZP 129/91, „Przegląd Sądowy” 1994, z. 3, s. 76 oraz z dnia 27 sierpnia 1996 r., III CZP 91/96, OSNC 1997, nr 1, poz. 9). Na sądzie drugiej instancji spoczywa więc obowiązek szczegółowego uzasadnienia, na czym polegają jego wątpliwości i dlaczego uważa je za poważne oraz wykazania, że stwierdzone przezeń poważne wątpliwości prawne pozostają w związku przyczynowym z rozstrzygnięciem sprawy.

Należy też przypomnieć, że instytucja pytań prawnych – co podkreślił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 30 marca 1999 r., III CZP 62/98 (OSNC 1999, nr 10, poz. 166) – prowadząca do związania sądów niższej instancji w danej sprawie poglądem Sądu Najwyższego, zawartym w podjętej uchwale, jest wyjątkiem od konstytucyjnej zasady podległości sędziów tylko Konstytucji i ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP). Ze względu na tę wyjątkowość, powinna być zatem

stosowana w sposób jak najbardziej ścisły, bez żadnych koncesji na rzecz argumentów o nastawieniu celowościowym i utylitarnym.

Przedstawione zagadnienie prawne nie odpowiada przytoczonym wymaganiom przede wszystkim dlatego, że nie spełnia wymagania niezbędności oczekiwanej odpowiedzi do rozstrzygnięcia sprawy.

Z analizy akt sprawy wynika, że zawarte w uzasadnieniu postanowienia Sądu Okręgowego przedstawienie sprawy nie odpowiada jej rzeczywistemu stanowi. W sprzeciwie od wyroku zaocznego z dnia 22 lutego 2007 r. pozwany wniósł o „uchylenie zaskarżonego wyroku i po jego uchyleniu oddalenie powództwa w całości” (k. 63-64). Pozwany nie wskazał wprost, w jakim zakresie zaskarża wyrok zaoczny, czy wnosi o jego uchylenie w całości, czy też w części. Jednakże z analizy uzasadnienia sprzeciwu wynika wyraźnie, że pozwany zaskarżył wyrok tylko w części, tj. w zakresie, w jakim Sąd uwzględnił powództwo. Nic nie wskazuje bowiem na to, aby pozwany zaskarżył wyrok także w zakresie, jakim Sąd oddalił powództwo, tj. rozstrzygnął w sposób korzystny dla niego. W tej sytuacji nie zachodzi potrzeba rozważania w sprawie odrębnej kwestii, jaką stanowi istnienie interesu prawnego pozwanego w zaskarżeniu wyroku zaocznego w części oddalającej powództwo.

Sąd Rejonowy wyrokiem z dnia 30 sierpnia 2007 r. utrzymał w całości w mocy wyrok zaoczny z dnia 22 lutego 2007 r. Użyte przez Sąd Rejonowy określenie „w całości” odnosi się – wbrew temu, co twierdzi Sąd Okręgowy – nie do całego wyroku zaocznego, ale do tej jego części, która została zaskarżona. W sprzeciwie od wyroku zaocznego pozwany domagał się uchylenia orzeczenia i oddalenia powództwa w całości, ponieważ waloryzacja kaucji mieszkaniowej – jego zdaniem – jest dla niego krzywdząca. Utrzymując w mocy wyrok zaoczny, Sąd Rejonowy uznał, że w sprawie zostały spełnione przesłanki waloryzacji sądowej (art. 358¹ § 3 k.p.c.), a powodowi należy się zwaloryzowane świadczenie w wysokości 574, 80 zł. Sąd Rejonowy przedstawił szczegółowe wyliczenie tej kwoty. W uzasadnieniu wyroku znalazło się wprawdzie stwierdzenie, że „w pozostałym zakresie powództwo było nieuzasadnione i dlatego podlegało oddaleniu”, jednak nie sposób z tego wywieść wniosku, iż Sąd Rejonowy wyszedł

poza granice zaskarżenia określone w sprzeciwie i ponownie rozpoznał sprawę w całości. Wprawdzie formuła samego rozstrzygnięcia może budzić wątpliwości (Sąd powinien stwierdzić wyraźnie, że utrzymuje wyrok zaoczny w mocy w zaskarżonej części), jednakże z powodów wyżej przedstawionych (mając zwłaszcza na względzie teść uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego z dnia 30 sierpnia 2007 r.) pogląd Sądu drugiej instancji, że Sąd Rejonowy wszedł poza granice zaskarżenia i rozstrzygał co do całego wyroku zaocznego jest nieuzasadniony. W konsekwencji rozstrzygnięcie przedstawionego zagadnienia prawnego nie jest konieczne do rozpoznania sprawy.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak uchwałe.